

## СЕКЦІЯ 2. ІСТОРИЧНІ ПОДІЇ: АНАЛІЗ І ВИСНОВКИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-504-7-6>

### ФОРМУВАННЯ ЗАХІДНОЇ ТА СХІДНОЇ ДІАСПОРИ НАПРИКІНЦІ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТ

**Дмитренко Кирило Любомирович**

*студент II курсу*

*Фаховий коледж Міжнародного гуманітарного університету*

**Окішор Катерина Михайлівна**

*студентка II курсу*

*Фаховий коледж Міжнародного гуманітарного університету*

*Науковий керівник: Мельник Юлія Павловна*

*кандидат політичних наук,*

*доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних  
дисциплін*

*Міжнародний гуманітарний університет*

*м. Одеса, Україна*

Діаспора – це етнічна спільність, яка проживає за межами історичних кордонів своєї батьківщини, зберігає при цьому зв'язок із культурою, мовою та традиціями корінного народу. Наприкінці ХІХ – напочатку ХХ століть на українських землях відбулися значні соціально-економічні та політичні зміни, які призвели до масової еміграції. Саме в цей період було закладено основу для формування як західної, так і східної діаспор, кожна з яких має свої особливості та відмінності.

Однією із головних причин еміграції були соціально-економічні кризи, спричинені аграрним перенаселенням та обмеженим доступом до землі (дрібне землеволодіння), разом із політичними обмеженнями та дискримінацією українського населення стали основною рушійною силою масової міграції за кордон. В умовах імперських режимів українські селяни змушені були шукати нові ринки праці та можливості для виживання, які знаходились у розвинених аграрно-індустріальних країнах Заходу та у віддалених регіонах Російської імперії. [3, с. 10].

Формування західної діаспори. Західна діаспора формувалася здебільшого з територій, що входили до складу Австро-Угорщини, зокрема з Галичини та Буковини. Саме ці регіони зазнавали глибоких економічних труднощів, що змушувало численні сільські громади

шукати нові можливості для життя за кордоном. Основними мотивами від'їзду українців із західних земель були економічний дефіцит, аграрне перенаселення та політичні переслідування. В умовах, коли державна політика Австро-Угорщини не стимулювала розвиток української мови та культури, українці відчували потребу у створенні власних громад у країнах із більш ліберальними умовами, зокрема у США, Канаді та країнах Західної Європи. У приймаючих країнах західні українці мали змогу організовувати власні культурні, релігійні та громадські установи. Це дозволяло їм зберігати та розвивати українську національну ідентичність. Вони відкривали церкви, школи, друкували власну пресу та створювали організації, які підтримували зв'язки із батьківщиною.

Перші українські громади з'явилися в США і Канаді, де вони були засновані на принципі спільного господарства, де переселенці отримували земельні наділи і розвивали фермерське господарство. Цей процес супроводжувався формуванням релігійних, культурних і освітніх установ, що сприяло збереженню національної ідентичності в умовах нової соціально-економічної реальності. [4, с. 12].

Формування східної діаспори. Східна діаспора формується переважно за рахунок українців, які емігрували з територій, що входили до складу Російської імперії. [3, с. 15]. Ці переселенці заселяли нові регіони – насамперед Сибір, Урал та Середню Азію. Однією з характерних рис такого переселення був «зелений клин», який згодом перетворився на центр українського селянського життя. Основними чинниками формування східної діаспори стали державна політика освоєння нових земель, примусове переселення та аграрне облаштування. Незважаючи на те, що тут також значну роль відігравали економічні причини, значну роль відіграли й державні заходи, спрямовані на освоєння територій поза традиційним українським етнічним ареалом. Переселення межі Російської імперії супроводжувалося інтенсивним процесом асиміляції. Українці, які влаштувалися в нових умовах, часто зазнавали впливу домінуючої культури, що призводило до русифікації та зниження рівня збереження первинних національних рис. У той же час організаційна структура цих угруповань була менш централізованою, що впливало на здатність зберігати мовну та культурну самобутність.

Таким чином, на рубежі XIX та XX століть формування української діаспори стало відповіддю на численні соціально-економічні та політичні виклики. Західна діаспора мала найкращі умови для самоорганізації, у зв'язку з тим, що емігранти опинялися у країнах із більш сприятливим політичним та культурним кліматом. Вони активно створювали власні школи, церкви, культурні центри та друкували власну літературу. Тоді як східна діаспора, навпаки, часто піддавалася процесам асиміляції та русифікації, що ускладнювало збереження національної

самосвідомості. Незалежно від географічного спрямування українці, які виїхали за кордон, прагнули зберегти свою ідентичність та підтримувати зв'язки з рідною культурою.

### **Література:**

1. Рендюк Т.Г. До витоків української еміграції: передумови, основні форми та напрями формування перших закордонних груп і колоній етнічних українців. *Закордонні справи*, вип. 31, № 5, 2021, С. 15–27.
2. Білий Д.Д. Українці Кубані в 1792–1921 рр. Еволюція соціальних ідентичностей. Львів: Східний видавничий дім, 2009. С. 120–123.
3. Музичко О. Є. Історія української діаспори / Методичні рекомендації для студентів. *Історія української діаспори. Методичні рекомендації для студентів*. Одеса: ОНУ, 2021. – 40 с.
4. **ДЖЕРЕЛА ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ**. ЗНУ, 2021.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-504-7-7>

## **ІНСТИТУЦІЇ ДЕМОКРАТІЇ ДОБИ ГЕТЬМАНЩИНИ У ДЕРЖАВНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ТА П. ОРЛИКА**

**Спур Катерина Андріївна**

*студентка II курсу*

*Фаховий коледж Міжнародного гуманітарного університету*

**Єременко Костянтин Віталійович**

*студент II курсу*

*Фаховий коледж Міжнародного гуманітарного університету*

*Науковий керівник: Мельник Юлія Павлівна*

*кандидат політичних наук,*

*доцент кафедри мистецтвознавства та загальнокультурних дисциплін*

*Міжнародний гуманітарний університет*

*м. Одеса, Україна*

Інституції – це сталі норми, правила, органи чи установи, які регулюють суспільні відносини, забезпечують функціонування держави, права, економіки та інших сфер життя. У контексті історії та політичної науки інституції можуть бути як формальними (державні органи, суди,